

Natur

Ref. stblm

Den 15-12-21

Noter fra 2. møde i interessentarbejdsgruppen den 15/12-2021 kl. 15.30-19.30 vedrørende Naturstyrelsens faglige oplæg til projektbeskrivelser og forvaltningsplaner for naturnationalparkerne Tranum, Stråsø og Almindingen

Deltagere fra den nationale arbejdsgruppe for interessenter
Dorthe O. Andersen (DOA), Danmarks Idrætsforbund
Emma Susanna Turkki (EST), De Unge Biodiversitetsambassadører
Flemming Torp (FT), Friluftsrådet
Hans E. Nielsen (HN), Danmarks Sportsfiskerforbund
Helle Sloth (HS), Den Danske Dyrlegeforening
Karsten Thomsen (KT), Verdens Skove
Kirsten Skovsby (KS), Danmarks Jægerforbund
Lars Bruun (LB), Dansk Ride Forbund
Lone Andersen (LA), Landbrug & Fødevarer
Ole Husen (OH), Dansk Orienterings-Forbund
Rune Engelbreth Larsen (REL), Danmarks Naturfredningsforening
Tanja Olsen (TO), Dansk Skovforening
Thomas Larsen Schmidt (TLS), Danske Gymnastik og Idrætsforeninger
Klaus Bach (KB), Danmarks Cykle Union
Maria Reumert Gjerding (MG), Danmarks Naturfredningsforening

Afbud/deltog ikke
Christine Jürgensen (CJ), Dansk Kyst- og Naturturisme
Lars Vedsmann (LV), Danmarks Nationalparker
Louise Roum (LR), Spejderne
Jan Fischer Rasmussen (JFR), Det Grønne Kontaktudvalg
Thor Hjarsen (TH), WWF Verdensnaturfonden
Luise Ekberg (LE), Dansk Ornitologisk Forening
Michael Carlsen (MC), Dyrenes Beskyttelse
Peter Møllerup (PM), DOSO

Fra Miljøministeriet deltog vicedirektør Signe Nepper Larsen (SNL), kontorchef Mads Jensen (MJ), fuldmægtig Uffe Strandby, seniorkonsulent Thomas Borup Svendsen og fuldmægtig Stine Block Mattesen.

Mødet blev afholdt som et virtuelt møde over Skype. Det bemærkes, at Dansk Kyst- og Naturturisme er udtrådt af arbejdsgruppen siden sidste møde blev afholdt.

Om noterne

Noterne er Naturstyrelsens egen opsummering af drøftelserne på mødet og ikke et egentligt referat, der skal gennem en godkendelsesprocedure.

Om mødet

Naturstyrelsen bød velkommen og forklarede kort, at de tre projektbeskrivelser og forvaltningsplaner ville blive gennemgået, og at hver enkelt repræsentant herefter ville få fem minutter til at kommentere på de tre projekter. Under gennemgangen af de tre projekter (ved SNL og MJ) blev der svaret på enkelte opklarende spørgsmål undervejs. På mødet blev det oplyst, at Naturstyrelsen på baggrund af anbefalinger fra denne gruppe – samt den videnskabelige arbejdsgruppe og de lokale projektgrupper – vil udarbejde justerede projektforslag for Naturnationalparkerne Stråso, Tranum og Almindingen. Herefter vil det justerede forslag blive sendt i offentlig høring. Medlemmerne i den nationale arbejdsgruppe for interessenter blev ligeledes gjort opmærksomme på, at der var frist for skriftlig kommentering d. 7. januar 2022.

Det blev tilkendegivet, at der ikke vil blive udarbejdet et egentligt mødereferat, men derimod sammenfattende og opsummerende noter, som vil blive delt med de øvrige grupper.

1. Tematisk gennemgang af emner

Proces, inddragelse og tidsplan

EST bemærkede vigtigheden af, at naturnationalparkerne formål sikres på lang sigt. Ligeledes efterspurgt om Naturstyrelsen havde gjort sig tanker om lokal inddragelse ift. mere bred opbakning, hvilket der blev svaret bekræftende på fra Naturstyrelsen.

FT bemærkede, at lokal forankring er det vigtigste i områderne og at de lokale naturvandringer var gode. KS bemærkede at lokal inddragelse er vigtigt og efterspørger, at der i forvaltningsplanerne indarbejdes principper for fortsat og fremtidig inddragelse efter naturnationalparkerne er etableret. I samme tråd bemærkede LA og OH, at inddragelse og tid til dialog er vigtigt. TO nævnte specifikt behovet for inddragelse af naboer i processen og ønskede en uddybning af håndtering heraf. HN, LB og TLS bemærkede en generel lokal mangel på opbakning. MG spurgte ind til klarere rammer for projektgrupperne og inddragelsen heraf. LA kvitterede generelt for oplevet lydhørhed lokalt.

Valg af dyr og dyrevelfærd

KT udtrykte tilfredshed med valg af både dyr og hegnstyper. HS udtrykte generelt opbakning til valg af dyr og forståelse for valg af ikke reproducerende bestande generelt, da dette vil skabe for mange udfordringer, særligt med hingste. Ved køb af dyr, er det vigtigt, at der er tale om dyr, der har gået i naturen før og ved, hvad der kan spises (HS). Hvad angår dyrevelfærd, bemærkede HS, at dyrenes adfærd er ligeså vigtigt som deres huldscore. GPS tracking af dyrene anbefales.

EST, KT og MG så gerne, at der kom reproducerende bestande af de store planteædende pattedyr, og at man i den forbindelse undersøger øremærkningsregler ift. mulighed for undtagelse (EST og KT). FT bemærkede, at det er en stor udfordring med udsætning af heste særligt i bynære områder.

REL og MG efterspurgt mere transparens i dyrevalget, og at der i planerne indarbejdes en uddybning af, hvorfor specifikke dyr er valgt, men også i høj grad hvorfor nogle dyrearter er fravalgt, f.eks. vildsvin. Faglige begrundelser bør således fremgå. MJ bemærkede, at vildsvin ikke var relevant af politiske årsager.

Forvaltning, herunder bl.a. hegn

DOA efterspurgte, at der anvendes forskellige forvaltningsmetoder i de forskellige områder og ikke blot, at der er forskel på hegnstype og dyrevalg parkerne i mellem.

FT bemærkede, at det var positivt med en mere varieret tilgang til typer af hegn og spurgte ind til mulige løsninger uden hegn. MJ bemærkede, at forskelligheden er repræsenteret i de fem første naturnationalparker med både lave/høje/ingen hegn og forskellige dyr. Dog ønskes f.eks. hele Stråsø ikke uhegnet grundet behov for samgræsning af flere arter af dyr og et højere græsningstryk end det forventes kronvildtet vil levere (MJ).

EST var positiv over for den adaptive tilgang i forvaltningsplanerne.

HN efterspurgte mere fokus på fiskearter og passagemuligheder for arter som bæklampret og laks. KT var positiv over for de foreslåede hydrologiske tiltag.

OH udtrykte uforståenhed over for udsætningen af ”unaturlige dyr”. OH mente, at naturpleje kunne ske på en anden måde, hvor udsætning af dyr ikke ville udgøre en gene for brugere af skoven og efterspurgte generelt en anden overordnet forvaltningstilgang uden hegn. TLS bemærkede, at det ensidige fokus på biodiversitet i forvaltningen ikke er hensigtsmæssigt set ift. klima- og sundhedskrisen, der også burde tages med i forvaltningen af statens skove. Flersidige hensyn er meget væsentlige, understregede TLS.

MG bemærkede, at det var positivt at starte med et lavt græsningstryk, der vil give mulighed for tilpasninger.

KT mente, at fokus på fjernelse af oversøiske træarter var positivt og således en rigtig prioritering ift. træarterne. Desuden så KT gerne, at der efterlades kadavere, der vil være en stor gevinst for biodiversiteten (KT og MG).

KS bemærkede, at der var nogle etiske overvejelser ift. kadavere og om dyr, der kunne være menneskeføde, blot skulle blive liggende til forrådnelse.

Friluftaktiviteter

HS mente ikke, at de dyr, der udsættes, vil udgøre et problem ift. friluftaktiviteter i naturnationalparkerne.

LB efterspurgte grundlag og udarbejdelse af principper for at give afslag på ansøgninger om aktiviteter inden for naturnationalparker.

OH bemærkede, at orienteringsforbundet er meget afhængige af statslige arealer, da der ikke er gode muligheder i private skove.

TLS mente, at den reelle adgang udgør et meget stort problem, selvom der rent juridisk er fri adgang som før.

KB spurgte ind til om cykelspor fortsat må sikres i naturnationalparker og herunder hvordan. Ligeledes spurgte KB, om der vil ske kompenserende tiltag ved evt. nedlæggelse af spor i fremtiden.

Stilleområder

DOA efterspurgte en generel beskrivelse af baggrunden for valget af stilleområdenes placeringer. Desuden bemærkede DOA, at der skabes nogen forvirring grundet ordvalg ift. de eksisterende "stillezoner" og den nye type af "stilleområder", hvilket også gør sig gældende for "naturnationalparker", "naturparker" og "nationalparker".

DOA og TLS efterspurgte en mulighed for mobile stilleområder, der kunne tilpasses i forhold til enkelte/større arrangementer, hvilket allerede benyttes i dag (naturzoner). MJ bemærkede, at Naturstyrelsen er lydhøre, at der er forskellige muligheder og gjorde opmærksom på den offentlige høringsproces ligeledes.

HS var meget positiv over for stilleområder og spurgte ind til mulighed for en adaptiv tilgang til stilleområderne ift. hvor dyrene reelt kommer til at færdes efter etablering, og ligeledes hvad erfaringerne er med, hvor dyrene gerne vil være ift. undgå stress. KS bemærkede ligeledes, at stilleområder er rigtig gode, da hjortevildtet særligt i yngletiden har brug for faste områder med ro, hvilket er vigtigt ift. overvejelser om mobile stilleområder. Ift. til HS' spørgsmål om adaptiv forvaltning, bemærkede MJ, at det ville være muligt i et mindre omfang inden for rammerne af projektbeskrivelserne og forvaltningsplanerne, uden at disse ville skulle opdateres. MJ tilføjede, at stilleområderne også skulle medvirke til, at kronvildtet blev inden for naturnationalparkerne – i de parker, hvor der var lave hegn.

OH udtrykte stor bekymring ift. stilleområderne, og om disse ville føre til store begrænsninger i brugen af områderne. OH efterspurgte også regler for færdsel heri og muligheder, ift. hvordan de eksisterende stillezoner fungerer. Ligeledes udtrykte TLS bekymring for, at stilleområder pludselig oprettes med begrænsninger til følge. MJ gjorde opmærksom på, at der er forskel mellem stilleområderne i naturnationalparkerne og de eksisterende stillezoner i friluftszoneringen.

Midler til friluftsliv

FT og TLS spurgte ind til et mere detaljeret overblik over, hvordan den økonomiske bevilling på 5 mio. kr. til friluftsliv anvendes, herunder om de anvendes til kompenserende tiltag og ikke kun tiltag i naturnationalparkerne. MJ tilkendegav, at forslaget er taget til efterretning.

Sikkerhed og ansvar

LB bemærkede, at der manglede en risikovurdering for færdsel blandt dyr i hegn og bemærkede, at erfaringer fra Knepp Estate i England viser, at ridning i sådanne områder er farligt. TLS bemærkede, at der manglede afklaring ift. ansvaret, når man færdes i naturnationalparker, hvordan forholder man sig til, at færdsel sker på eget ansvar? TLS bemærkede, at det var frustrerende, at man blot skulle "oplyses" herom. KB spurgte ligeledes ind til ansvar, og at det særligt ift. bisoner var problematisk, da det vil begrænse friluftslivets benyttelse ved færdsel på eget ansvar. MJ svarede, at det fortsat er Naturbeskyttelseslovens almindelige regler for færdsel, der gælder – og at færdsel som udgangspunkt sker på eget ansvar. Der vil fra Naturstyrelsens side blive øget fokus på formidling og skiltning.

Monitering

DOA og LB ønskede en registrering af, hvor mange ansøgninger om arrangementer/aktiviteter/typer, der har været, og hvordan dette tal udvikler sig efter

etablering af naturnationalparkerne. Desuden ønskedes grunden til evt. afslag registreret, samt en evt. ændring heri i områder uden for naturnationalparkerne.

Det bemærkedes af KT og MG, at planer om monitoring generelt var positive, herunder bemærkede MG at protokol for dyrevelfærd også var godt. MG spurgte specifikt ind til monitoring af heder, herunder hvordan udviklingen følges og vurdering af behov for målrettede indsatser.

KB spurgte ind til, hvad baseline for monitoring er.

MJ summerede, at monitoring ud over udviklingen i biodiversitet skulle omfatte friluftsliv, fortidsminder og dyrevelfærd.

Klima

DOA efterspurgte, at klima kommer mere overordnet på dagsordenen til et møde. Hvordan spiller naturnationalparker sammen med klimatiltag?

Jagt og fritlevende vildt

KS bemærkede, at Danmarks Jægerforbund i mange år har haft et godt samarbejde med Naturstyrelsen omkring regulering af invasive arter, og foreningen ville gerne fortsætte dette samarbejde. KS anbefalede, at lokale jagtforeninger inddrages i regulering af hjortevildt i naturnationalparkerne. KS bemærkede, at lave hegn er positive for vildtets frie bevægelighed i områderne. LA bemærkede, at lokale jagtforeninger og de regionale hjortevildtgrupper bør inddrages.

2. Konkrete bemærkninger til de tre naturnationalparker

Naturnationalpark Tranum

FT spurgte ind til den faglige begrundelse for valget af vallaker, og om disse f.eks. er mere rolige end hopper.

REL efterspurgte en mulighed for en hovedindgang fra det populære område ved Slettestrand.

TLS spurgte ind til de fremtidige muligheder for de store cykelløb, der årligt passerer gennem Tranum.

LB bemærkede, at valg af heste er uhensigtsmæssigt og stillede spørgsmål ved valget af vallaker, der ikke menes at være et mere sikkert valg ift. ryttere og i ligeså høj grad som heste generelt ville være begrænsende for muligheder for ridning i området.

Både LB og DOA understregede behovet for kortere rideruter uden for naturnationalparken end den planlagte nye riderute på 50 km. FT og DOA kvitterede for, at der er planlagt rideruter uden for naturnationalparken.

DOA bemærkede, at der skabes en smal passage mellem stilleområder i et enkelt område.

LA kvitterede for, at der er planlagt stiforløb i tilknytning til, men uden for naturnationalparken. LA spurgte ind til fortsat regulering af mårhunde og udtrykte bekymring for kronvildtbestanden i området ift. regulering og bestandsudvikling.

EST spurgte ind til baggrunden for at starte med at lavere græsningstryk end det i forvejen planlagte lave græsningstryk på 40 kg/ha.

KT bemærkede, at området har en god størrelse, men at der skal udvides, hvor muligt.

Naturnationalpark Stråsø

FT spurgte ind til erfaringer med vildæsler i Danmark eller Naturstyrelsens erfaringer.

TLS bemærkede, at stilleområderne udgør en væsentlig del af området og overlapper tilsyneladende med eksisterende mountainbikespor. MJ bemærkede, at der følges op på dette, og at der evt. er en fejl på kortet, da det ikke umiddelbart var tanken, at der skal være stilleområder, der overlapper med mountainbikespor.

HN efterspurgte uddybende beskrivelser i projektforslaget vedr. vandløb ift. passagemuligheder for bæklampret og laks.

LB bemærkede, at valg af en reproducerende hestebestand udelukker ridemuligheder i området, og at området kunne undlades at hegnes. LB spurgte ind til kortmaterialer, hvor der umiddelbart kun så ud til at være én rytterlåde, hvilket var problematisk. MJ svarede hertil, at der var tale om en grafisk fejl, da nogle af prikkerne, der angiver forskellige typer af indgange, ligger oveni hinanden.

KB bemærkede, at mountainbikespor skulle bevares, og at der bør tages hensyn til sporene ift. udlægning af stilleområder.

EST efterspurgte muligheder for genopretning af dynamik i form af sandflugt. EST bemærkede, at de var positive over for evt. valg af vildæsler.

LA var glad for valget af lavt hegn, men havde bekymringer ift. kronvildtbestanden i området. LA efterspurgte baseline og opfølgning ift. regulering af kronvildtet. Desuden havde nogle medlemmer udtrykt bekymring for følsom natur i nærområdet og konsekvenser for denne.

KT og REL anbefalede begge, at Vind Hede medtages i hegningen. KT bemærkede desuden, at området har en god størrelse, men at der skal udvides, hvor muligt. REL bemærkede, at der var for få stilleområder planlagt i Stråsø både ift. planteædende pattedyr og andre arter. MJ bemærkede ift. valget om ikke at hegne Vind Hede, at dette både skyldtes, at området er et oplagt bud på et sted, hvor hegn kan undlades, og der desuden er nogle praktiske forhold ang. private matrikler.

OH bemærkede, at hegn burde undlades i Stråsø, da udsætning af dyr besværliggør brugen af området til orienteringssport.

MG efterspurgte større hensynstagen til ulven i forvaltningsplanen og stilleområder. HS bemærkede, at ulv kunne give udfordringer i naturnationalparken.

Naturnationalpark Almindingen

FT var positiv over for indarbejdede hensyn til Sprækkedalen og spurgte ind til, hvilke argumenter den videnskabelige arbejdsgruppe gav for at frahegne området.

DOA var positiv over for, at Hareløkkerne ikke indhegnedes.

TLS og OH bemærkede, at man ville udvide indskrænkninger i brugen af området grundet bisoner i naturnationalparken, der udgør en stor begrænsning for rekreativ udnyttelse.

KB og HN efterspurgte mere konkrete planer for vandløb, og om der var planer for genslyngning.

LA bemærkede, at medlemmer har angivet, at de ikke ønsker bison eller høje hegn, samt at de samme regler for dyrevelfærd gælder inde i naturnationalparken som udenfor.

KT bemærkede, at naturnationalparken med fordel kunne udvides.